

Kaynak göstermek için:

Kökdemir, D. (2000). Üniversite öğrencilerine açık mektup. *Cumhuriyet Bilim Teknik*, 697, 15.

Üniversite Öğrencilerine Açık Mektup

Doğan Kökdemir
Başkent Üniversitesi—İİBF
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Araştırmaları Laboratuvarı

Neden bir üniversitede okuyorum. Kaç üniversite öğrencisi bu soruyu kendine sormuştur acaba; ya da daha önemlisi kaç öğrenci açık yüreklilikle bu sorunun cevabını vermeye çalışmıştır? Henüz çok başlarından olduğum akademik yaşantıda, bu soruya verirken cevapları değişik üniversitelerin değişik bölümlerindeki öğrencilerden duyma şansına eriştim ama duyduğum cevapların en azından benim için çok tahmin edici olduğunu söyleyemem. Cevaplardan tatmin olmak tabii ki göreceli bir durum, bu yüzden bu soruyu sormadan önce hangi cevapların beni geleceğe dönük olarak umutlandıracağını düşündüm. "Kendimi gerçekleştirmek için buradayım" ya da "Bilimsel düşünmek için üniversiteye geldim" gibi cevaplar belki de beni daha mutlu edecekti ama aldığım cevaplar genelde iki grup altında toplandı. (1) "Buradayım çünkü ailem böyle olmasını istedi" ve (2) "Üniversite diploması alabilmek için üniversitedeyim". Doğal olarak yukarıdaki soru ve buna verilen cevaplar son derece kısıtlı gözlemlere dayanıyor; bilimsel bir veri toplamaktan uzak olan bu gözlemler hiç değilse bize genel yapı hakkında biraz fikir verebilir diye düşünüyorum. Verilen cevapların doğruluğunu ya da haklılığını tartışmayacağım çünkü bu yanıtların, yanıtı veren kişi açısından "en doğru" olduğunu kabul ediyorum. Bu yazının amacı, bu soruyu henüz düşünmemiş ya da cevabını henüz verememiş öğrencilere alternatif sunabilmek. Bunu gerçekleştirmek için uzun bilimsel tartışmalar yerine bir mektup yazmanın daha uygun olduğunu düşündüm...

"Üniversitelerde verilen bilgiler gerçek hayatta ne kadar işime yarayacak?"

Bu soruya verilecek cevabı çok uzatmaya gerek yok, soru zor ama yanıt basit "Bilmiyorum!" "Aslında, öğrendiğiniz her bilgi kırıntısı sizin işinize mutlaka ve mutlaka yarayacak" diyerek hem sizi hem de kendimi belirsizlikten korumayı seçebilirdim ve inanın bu çok kolay olurdu. Ama, gerçekten de bu sorunun doğru cevabını bilmiyorum; daha doğrusu sizi tanımadığım sürece herhangi bir tahminde bulunamam. Belki aranızdan bazıları üniversite eğitimi süresince öğrendiği pek çok şeyi kendi profesyonel iş yaşantısında başarıyla uygulayacak ama bazılarınız da öğrendiklerinin büyük bir bölümünü

"kaybedecek". Sorumuzu řu şekilde değiştirirsek belki daha açık bir cevaba ulaşabiliriz. "Bize verdiğiniz, rneğin Araştırma Yöntemleri dersinde, gerçek hayatta uygulanabilecek bilgiler mi ğreteceksiniz?" Bu soru diğerlerine göre daha detaylı bir soru ama cevabı biraz daha karışık "Hayır, böyle bir amacım yok".

Hangi bilim dalı olursa olsun ve buna bağlı hangi dersten söz edersek edelim kuşkusuz buradaki bilgiler hayatın kendisiyle ilgilidir. Bilimin hayattan kopuk olması zaten beklenemez. Kuantum fiziğiyle ilgili bilgi ve kuramın, matematiğin, psikolojinin, felsefenin ve daha bir çok alanın hayata yansımalarının mümkün olmadığını söylemek büyük bir hata olur. Günlük hayatla olan bu doğal yakınlığa rağmen üniversitedeki bilimcinin ya da eğitmenin size bilgileri hap şeklinde vermesini bekliyorsanız hata yapıyorsunuz. Bilimcinin, "Hadi bunu öğreteyim de, günlük hayatta kullanın" gibi bir kaygısı yoktur, bence olmamalıdır da. Uygulama, alınan bilgileri gerçek hayata taşıma, diğer bir deyişle aktif öğrenme, eğitim gören kişinin sorumluluğundadır, eğitmenin değil.

Örneğin; Psikolojiye Giriş dersi alan öğrencilerin bu dersten bekledikleri arasında (1) karşılarındaki insanlarla daha iyi ilişkiler kurabilmeyi öğrenme, (2) karakter tahlili yapabilme becerisini kazanma ve (3) beğendikleri kız ya da erkek arkadaşlarını "tavlayabilmenin" yollarını bulma ilk sıraları alır. Üstelik bu beklentiler sadece bize özgü değil, evrensel beklentilerdir (McBurney, 1996). Bütün bu talepleri -zgnm ama- karşılayamıyoruz. Bunun iki nedeni var; birincisi, insan davranışı ve düşünce sistemiyle ilgili cevapların çoğunu biz de bilmiyoruz ve ikinci olarak insan hayatında o kadar çok farklılık ve değişkenlik var ki, bütün bu sisteme tek bir yanıt (hap) verebilmek imkansız. Yukarıdaki taleplerin cevabı psikoloji de yok mu? Mutlaka var; ama bu cevabı bulup ortaya çıkarmak ve kendi hayatı için uygulamaya sokmak bu bilgileri alan kişinin becerisinde.

Sonuç olarak, niversiteliler teknik okullardan farklı olarak mesleki beceriyi değil, düşünsel beceriyi geliştirmek için oluşturulmuş kurumlardır. Düşünsel beceri olmadan mesleki aşamalardan bahsetmenin çok da anlamlı olmadığı sanırım açıktır.

"Bu kitabın tamamını okuyacak mıyız?"

Dönem başlarında öğrencilerin endişe dolu ses tonlarıyla sordukları önemli bir sorudur bu. Ders kitabından 1-2 bölümün çıkarılması öğrencileri mutlu eder, hele hele kitabın yarısını "atarsanız" en sevilen hocalardan birisi olmanız işten bile değil. İlk bakışta oldukça doğal ve doğal olduğu kadar da mantıklı bir süreç gibi görünüyor. Öyle ya, kim daha fazla okumak ister?

Daha az kitap, daha az sayfa, daha az ders sayısı, daha az ders saati, daha az üniversite... daha az gelecek! "Neden üniversitedeyim?" sorusuna verilecek cevabın önem kazandığı bir bölüme geldik; banka hesabımızdaki paranın sadece %80'ini çekebileceğinizi söyleseler bunu kabul eder miydiniz? Hayır mı? Peki, o zaman neden eğitiminizi kısıtlamaya bu kadar gönüllüsünüz? Tahminen kültürel bir özellik, hakkımız olanı istemek konusunda çok başarılı değiliz. Eğitim söz konusu olduğunda bu talepler bizi de uğraştıracağı için susmak çok daha rasyonel bir davranış olarak algılanıyor. Daha çok bilgi yerine daha az ve mümkünse kullanıma hazır bilgiyi tercih ediyoruz.

Öneri mi? Önerim basit, isteyin! Dersi veren hocalarınızdan sizlere daha fazla zaman ayırmalarını isteyin, dogmatik ders kalıpları yerine eleştirel düşünmeye yön verecek farklı uygulamalar, kitaplar, teknikler talep edin."Bu kitabın son 4 bölümünü işlemeyeceğiz" diyen hocanıza bunun gerekçesini sorun. Üniversitede olduğunuzu hissetmeyi isteyin.

Eleştirel Düşünme

Öğrencilerin sıklıkla yakındıkları durumlardan birisi eğitimin ezbere dayalı bir temel oturtulmuş olmasıdır. Bu yakınmaya rağmen, zihinsel süreci tetikleyici eleştirel düşünme temelli eğitimi gerçekleştirmenin önündeki engellerden birisi bu eğitimin öğrenciler açısından zorluğudur. (Kökdemir, 1999a). Üniversite sınavına girmek için ter döken lise öğrencilerinden üniversiteye geldiklerinde kazanmış oldukları ezbere dayalı ders çalışma alışkanlıklarını hemen değiştirmelerini beklemek çok gerçekçi değil sanırım. "Ezbersiz eğitim istiyoruz" söyleminize yürekten katılıyorum ama gerçekten bu tür bir eğitime hazır mısınız? Daha doğrusu bu eğitimde sizi daha çok okumanın, araştırmanın, soru sormanın beklediğini biliyor musunuz? Üniversite eğitiminin her kademesinde eleştirel düşünme modellerinin uygulanması gerektiğini savunan bir kişi olarak (Kökdemir,1999b), bu tür bir eğitimin size gerçekten üniversite hayatını yaşatacağına eminim ve bunun için öğretmenlerden çok sizlerin katkısı ve isteği lazım. Teknolojinin (özellikle internet uygulamalarının) bu eğitime çok katkıda bulunacağı açık. Bu yüzden, siz öğrencilerin gerek bilgisayar becerilerinizi geliştirmeniz lazım. Özellikle internet uygulamaları söz konusu olduğunda "internet kullanımının" bir modem ve telefon hattından fazlasını içerdiğini unutmayın (Kökdemir, 2000).

Kaynakça

Kökdemir, D. (1999a). Psikolojiye giriş ve genel psikoloji derslerinin içeriğinin değiştirilmesi hakkında eleştirel bir yaklaşım. *Türk Psikoloji Bülteni*, 5(13), 28-30.

Kökdemir, D. (1999b). Üniversitede bir eleştirel düşünme yöntemi. *Cumhuriyet Bilim Teknik*, 632, 4-5.

Kökdemir, D. (2000). Düşünmeden internet. *AD net*, Mart, 68-69.

McBurney, DH. (1996). *How to think like a psychologist: Critical thinking in psychology*. New Jersey: Prentice Hall